

TRAJECTÒRIA PROFESSIONAL DEL BISBE GABRIEL LLOMPART JAUME: CANONGE DE MALLORCA I D'ORIOLA (1894-1916)

Ramón García Palacios

Llicenciat en Història, en Antropologia Social i Cultural, i graduat en Informació i Documentació.
rgarciapalac@gmail.com

Paraules clau: bisbe, canongia, catedral, càrrecs previs.

Resum. *Gabriel Llopart Jaume (1862-1928) és una figura significativa de la història eclesiàstica de la Mallorca de la segona meitat del segle XIX i primera meitat del XX. L'objectiu d'aquest article és realitzar una panoràmica per la seva etapa formativa, centrant l'anàlisi en els anys des de 1894 fins a 1916. Durant aquests anys, un jove Gabriel Llopart, després de finalitzar els seus estudis superiors, va intentar incorporar-se a l'organigrama eclesiàstic diocesà mitjançant l'ocupació d'un càrrec catedralici.*

Keywords: bishop, Canonry, Cathedral, previous charges.

Abstract. *Gabriel Llopart Jaume (1862-1928) is a significant figure in the ecclesiastical history of Mallorca in the second half of the 19th century and the first half of the 20th. The aim of this article is to provide an overview of his formative stage, focusing the analysis on the years from 1894 to 1916. During these years, a young Gabriel Llopart, after completing his higher studies, tried incorporate into the diocesan ecclesiastical organizational chart through the occupation of a Cathedral Canonry.*

1. INTRODUCCIÓ

L'inquer Gabriel Llopart Jaume (1862-1928) és una figura significativa de la història eclesiàstica de la Mallorca de finals del segle XIX i primera meitat del XX. Diversos estudis en aquestes Jornades són un bon exemple de la seva importància. Al llarg dels anys s'ha publicat un esbós biogràfic (Cortés, 2000), les línies que marcaren el seu pontificat com a bisbe de Girona (Cortés & Cortés, 2015) i

de Mallorca (Fiol i Tornila, 2020), així com estudis transversals que analitzen les biografies del seu nebot Gabriel Torrens Llompart (Ferrer, 2016) o del seu oncle Mn. Pere Josep Llompart i Campins (Fiol i Tornila, 2022). Malgrat aquests meritoris treballs, encara resten estudis específics que analitzin llur trajectòria en totes les seves vessants.

En aquesta comunicació vull aprofundir en un aspecte poc treballat: formació i càrrecs professionals desenvolupats per Gabriel Llompart abans dels nomenaments episcopals (Girona, Tenerife i Mallorca); però, centrant-me en l'etapa d'aspirant a canonge. L'objectiu és realitzar una radiografia retrospectiva d'aquesta etapa professional seguint la metodologia que ens proporciona l'enfocament prosopogràfic. La RAE defineix prosopografia com: *Descripción del aspecto exterior de una persona*.¹ Per tant, es tracta d'una disciplina enfocada en l'estudi i la descripció de les característiques físiques i socials d'un grup d'individus en un context específic. En aquest sentit, la prosopografia esdevé un decisiu instrument metodològic que ens permet, per una banda, aproximar-nos al paper desenvolupat per les elits com a elements del canvi social, i per una altra, aprofundir en la història del poder, en aquest cas de la jerarquia eclesiàstica a la Mallorca contemporània (Berzal de la Rosa, 2004).

Per tant, en aquesta comunicació, faré un repàs per la genealogia i estructura familiar dels Llompart Jaume, també em detindrè breument en la formació religiosa i acadèmica rebuda, i fonamentalment abordaré els processos opositors que va realitzar Gabriel Llompart a Mallorca i Oriola fins aconseguir la prebenda catedralícia. Per realitzar aquest recorregut he consultat, entre d'altres, documentació procedent de l'Arxiu Diocesà de Mallorca, dels arxius capitulars de Mallorca i Oriola, del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca i de l'Arxiu Municipal d'Inca.

2. INCA, ORIGEN REGIONAL I ESTRUCTURA SOCIOECONÒMICA

Gabriel Llompart Jaume va formar part d'una família dedicada a tasques econòmiques relacionades amb el món de la pagesia i petit proletariat. A l'Arxiu Municipal d'Inca es conserva una sèrie documental de censos i padrons de població amb informació rellevant. Gabriel Llompart Campins i Francesca Jaume Mateu, pares del bisbe Llompart, es casaren el 5 de setembre de 1857² i en un primer moment establiren la residència al carrer de la Murta, per posteriorment traslladar-se al carrer Major (carrer de la Rectoria, núm. 26), propietat del germà del pare, el prevere i canonge de la Seu Mn. Pere Josep Llompart.

1 RAE. Diccionario de la lengua española [en línia]. <<https://dle.rae.es/prosopograf%C3%ADa>> [Consulta: 21 d'octubre de 2023].

2 ADM, Inca, matrimonis, I/30-M/16 (1851-1859), fs. 92v-93r.

Del matrimoni Llompart Jaume naixeren vuit fills: Antònia Paula (24 de juliol de 1858),³ Antònia Anna (1 de desembre de 1860,⁴ i que va morir per una inflamació de queixals a l'any i vuit mesos de néixer, 25 de juliol de 1862),⁵ Gabriel Llompart (21 de novembre de 1862),⁶ Bernat Maria (22 de desembre de 1864)⁷ que va morir de pigota als dos anys i tres mesos de néixer (11 d'abril de 1867),⁸ Bernat Maria (29 de juny de 1867)⁹ que també va morir als dos anys i tres mesos però de febre elevada (12 d'octubre de 1869),¹⁰ Bernat Maria (7 de desembre de 1869),¹¹ Antònia Anna (21 de juliol de 1871)¹² i Francisca Maria Paula (16 de gener de 1874).¹³

L'estructura socioeconòmica dels Llompart Jaume és ben coneguda. Segons un estudi de Mn. Pere Fiol i Tornila: *L'infant Gabriel volia anar al Seminari, volia ser capellà, però la família el necessitava, no hi havia cap altre fill a la casa que pogués ajudar son pare i les terres del camí de Biniagual necessitaven braços per poder atendre les necessitats de la família [...]* (Fiol i Tornila, 2020). Aquestes necessitats les va intentar cobrir el pare, Gabriel Llompart, desenvolupant diverses activitats econòmiques. Les actes de baptisme que he mencionat anteriorment ens indiquen que entre 1860-1871 el pare realitza activitats econòmiques relacionades amb la pagesia i el cultiu de la terra: conrador, llaurador i «rastrillador» són oficis que apareixen esmentats a les fonts. La documentació municipal també aporta informació significativa: per exemple, l'any 1868 Gabriel Llompart pare apareix com a «pejnador» o «peinador»¹⁴ (ofici relacionat amb el cardat tèxtil); entre 1872-1875, activitat d'«abaceria»¹⁵ (lloc on tradicionalment es venia oli, vinagre, llegums seques, etc.); i entre 1885 i 1891, llaurador.¹⁶ A més, als padrons municipals de 1861 figura la padrina paterna Antònia Paula Campins com a vídua i propietària. De fet al «Registro de movimiento de la Propiedad» tom I, de l'any 1862, figuren les propietats de què la padrina paterna del

3 ADM, Inca, baptismes, I/30-B/40 (1851-1859), fs. 388v-389r.

4 ADM, Inca, baptismes, I/30-B/41 (1860-1866), f. 60v.

5 ADM, Inca, defuncions. Albats, I-30-Q/05 (1861-1869), f. 29v.

6 ADM, Inca, baptismes, I/30-B/41 (1860-1866), f. 218.

7 ADM, Inca, baptismes, I/30-B/41 (1860-1866), f. 374r.

8 ADM, Inca, defuncions. Albats, I/30-Q/05 (1861-1869), f. 163v.

9 ADM, Inca, baptismes, I/30-B/42 (1867-1871), f. 40.

10 ADM, Inca, defuncions. Albats, I-30-Q/05 (1861-1869), f. 238r.

11 ADM, Inca, baptismes, I/30-B/42 (1867-1871), f. 218v.

12 ADM, Inca, baptismes, I/30-B/42 (1867-1871), f. 336v.

13 APSMMI. Llibre 177. Baptismes, f. 82.

14 AMI. Padró d'habitants (1868). AMI-1416 [s. f. (sense foliar)].

15 AMI. Padró d'habitants (1872). AMI-855 [s. f.], Padró d'habitants (1873). AMI-1417 [s. f.], Padró d'habitants (1874). AMI-173 [s. f.] i Padró d'habitants (1875). AMI-56 [s. f.].

16 AMI. Padró d'habitants (1885). AMI-1419 [s. f.] i Padró d'habitants (1891). AMI-1424 [s. f.].

futur bisbe de Mallorca disposava i que ens fan pensar que ens trobam efectivament davant una família, vinculada econòmicament amb la pagesia, relativament acomodada i amb una certa solvència econòmica.¹⁷

3. FORMACIÓ RELIGIOSA I TITULACIONS ACADÈMIQUES

3.1. Formació religiosa (1881-1886)

La gradació jeràrquica per a l'exercici de l'activitat sacerdotal començava per la primera tonsura clerical, continuava per la recepció dels ordes menors (ostiari, lectorat, exorcistat i acolitat) i finalitzava amb la recepció dels ordes majors (sotsdiaconat, diaconat i finalment el presbiterat). Gabriel Llopart va aconseguir els graus eclesiàstics durant el període de 1881 a 1886:

FORMACIÓ RELIGIOSA	DATA
Tonsura clerical	02/04/1881
Ordes menors	10/12/1884
Sotsdiaconat	10/12/1884
Diaconat	21/03/1885
Presbiterat	18/12/1886
Font: B00M (1881-1886).	

En perspectiva prosopogràfica, si repassam la formació religiosa dels bisbes de Mallorca nascuts a l'illa en època contemporània, podem constatar, com és evident, que aquesta etapa de formació pròpiament eclesiàstica es completava en una etapa vital primerenca, de joventut, propèra als 23-24 anys:

Taula 1. Formació religiosa de Gabriel Llopart Jaume (1881-1886).

NOM	NAIXEMENT	PRESBITERAT	EDAT D'ACCÉS
Nadal Crespí, Bernat	05/04/1746	23/12/1769	23 anys, 8 mesos i 18 dies
Salvà Munar, Miquel	04/01/1792	08/06/1816	24 anys, 5 mesos i 4 dies
Jaume Garau, Mateu	31/08/1811	19/09/1835	24 mesos i 17 dies
Campins Barceló, Pere Joan	14/01/1859	25/03/1882	23 anys, 3 mesos i 11 dies
Llopart Jaume, Gabriel	19/11/1862	18/12/1886	24 anys i 28 dies
Miralles Sbert, Josep	14/09/1860	07/06/1884	23 anys, 8 mesos i 22 dies
Font: elaboració pròpia			

Taula 2. Formació religiosa dels bisbes de Mallorca nascuts a l'illa en època contemporània.

17 AMI. Llibre de registre de moviments de la propietat (1862), tom I. AMI-2339 [s. f.].

3.2. Formació acadèmica i universitària (1875-1896)

Paral·lelament a la consecució dels graus eclesiàstics, el futur bisbe va iniciar la seva formació acadèmica. Gabriel Llompart Jaume va ingressar al Seminari Conciliar de Sant Pere de Palma el curs de 1875-1876 amb l'edat de dotze anys i com a alumne intern. En aquests anys també el trobam en l'òrbita de l'Oratori Parve de Sant Felip Neri a Ciutat, juntament amb altres preveres de gran importància dins la història eclesiàstica de la Mallorca del segle XIX i XX, com Pere Joan Campins, Mn. Miquel Costa i Llobera, Antoni M. Massanet, Josep Miralles Sbert, etc. Gabriel Llompart va ingressar a l'Oratori el 8 de juny de 1879 quan comptava amb 16 anys, 6 mesos i 18 dies.¹⁸

Entre els anys 1875 i 1877 va cursar al Seminari Conciliar la formació pertinent en Llatí i Humanitats; entre 1877 i 1880, Filosofia; entre 1881 i 1886, Sagrada Teologia que va finalitzar el curs 1887-1888; i finalment Cànon, entre 1886 i 1887, i 1888 i 1889.¹⁹

Una vegada finalitzada la formació acadèmica reglamentària es procedia a l'obtenció de la titulació universitària. Atret pel prestigi que determinats seminaris conciliaris comptaven en les seves titulacions, Gabriel Llompart es va traslladar a la capital del Túria per aconseguir al Seminari Central de València els doctorats en Sagrada Teologia l'11 d'octubre de 1888 i en Dret Canònic el 28 de setembre de 1896. Paral·lelament a la consecució de la titulació acadèmica, Gabriel Llompart ja exercia l'activitat docent al Seminari Conciliar de Palma: entre els anys de 1882 i 1886 va impartir l'assignatura de Llatí i entre 1887 i 1903 va ser catedràtic d'assignatures com Gramàtica, Història Sagrada, Metafísica, Teologia Dogmàtica i Dret Canònic.²⁰

4. CARRERA PROFESSIONAL: OPOSICIONS A CANONGE

Una de les sortides professionals preferents del clergat espanyol del segle XIX era l'accés a una prebenda catedralícia (Cuenca Toribio, 1986). Però, abans d'aprofundir en els processos opositors de Gabriel Llompart s'han de realitzar una sèrie de matisos.

En primer lloc, per capítol d'una catedral em referesc a la comunitat d'eclesiàstics presidida pel degà o president i integrada per cinc dignitats (degà,

18 AOSFN. Llibre de Registre de l'Oratori Parve.

19 CETEM. Quart Llibre de Matrícula (1869-1884) i Cinquè Llibre de Matrícula (1884-1895).

20 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, fs. 365/18v i 365/21r. Juntament amb l'exercici de l'activitat docent, durant aquests anys, Gabriel Llompart va aprovar el concurs a *curatos* vacants de 8 d'octubre de 1886, i el 25 de novembre de 1898 va ser nomenat examinador prosinodal. També va formar part del tribunal d'exàmens per a la renovació de llicències ministerials.

arxipreste, ardiaca, xantre i mestrescola), quatre canonges d'ofici (lectoral, penitencier, magistral i doctoral), un nombre de canonges de gràcia, d'acord amb les constitucions de cada catedral, i un nombre de beneficiats diversos (Gracia Rivas, 2020).

I en segon lloc, la formació acadèmica majoritàriament rebuda pels preveres (Teologia i Cànon) els predisposava a l'ocupació d'una Canongia Catedral, fonamentalment una Canongia d'ofici. Per exemple, per accedir a una Canongia Magistral s'ha de ser doctor o llicenciat en Teologia i Dret Canònic, i la seva funció principal consisteix a predicar en aquelles grans celebracions en absència del bisbe de la Diòcesi. La Canongia Doctoral està reservada a doctors o llicenciats en Dret Canònic i funcionalment s'encarrega de representar el Capítol en procediments judicials (és l'advocat del Capítol). El canonge lectoral és un doctor o llicenciat en Teologia, i la seva funció és l'explicació de la Sagrada Escripura; per tant, és el teòleg del Capítol. I finalment, el canonge penitencier és un càrrec de designació directa del bisbe i té la facultat ordinària, no delegable, d'absoldre en el fòrum sacramental de les censures *Latae Sententiae* no declarades ni reservades a la Santa Seu. Així doncs, es tractaria del vicari del bisbe en el fòrum sacramental.

En aquest punt ens interessen les canongies d'ofici. Històricament aquestes s'anaven ocupant mitjançant processos opositors. La dinàmica d'ocupació de les prebendes s'estructurava en dues fases:

1-Publicació de l'edicte de la convocatòria de la plaça, per promoció o defunció del titular, i presentació de la documentació pertinent per part dels candidats (Acta de baptisme, titulacions, etc.).

2-Desenvolupament de l'oposició pròpiament dita que consistia, per regla general, en dos exercicis. Primer una dissertació llatina: entre tota una sèrie de punts, el candidat per sorteig n'extreia tres i en seleccionava un que normalment esposava al dia següent i dos dels candidats li argüien les argumentacions. El segon exercici variava segons el tipus de canongia: una oració en castellà o un exercici jurídic.

Finalment, superats els exercicis es procedia a l'escrutini. Els membres del Capítol dipositaven en una urna el paper amb el nom del candidat considerat mereixedor de la prebenda. Per tant, per guanyar la plaça s'havia d'aconseguir majoria absoluta en primera o en segona votació.

Gabriel Llopart Jaume evidencia un llarg recorregut de presentació a processos opositors. En total va participar en set procediments selectius: cinc a la Catedral de Mallorca i dos a la Catedral d'Oriola (País Valencià).

DATA	LLOC	CANONGIA	RESULTAT
Novembre 1894/febrer 1895	Catedral de Mallorca	De gràcia	Enric Reig Casanova
Octubre 1898	Catedral de Mallorca	Magistral	Llorenç Moyà Ferrer
Juny 1899	Catedral de Mallorca	Lectoral	Bartomeu Pascual Marroig
Març 1903	Catedral de Mallorca	Doctoral	Nadal Garau Estrany
17 de gener de 1905	Catedral d'Oriola	Doctoral	Obté Canongia
26 de juny de 1909	Catedral d'Oriola	Penitencier	Obté Canongia
1 de setembre de 1916	Catedral de Mallorca	Penitencier	Obté Canongia
Font: ACM. Actes capitulars (1894-1916).			

Taula 3. Processos selectius de Gabriel Llopart Jaume (1894-1916).

4.1. Primera oposició (Mallorca, Canongia de Gràcia vacant, 1894-1895)

La primera oposició documentada, després d'aconseguir el títol de doctor en Sagrada Teologia al Seminari Central de València, es va desenvolupar entre els mesos de novembre de 1894 i febrer de 1895, Canongia de gràcia vacant per la defunció de Sebastià Gilli i Vives l'11 de setembre de 1894. Segons informació de Mn. Pere Fiol i Tornila, Gabriel Llopart va coincidir en aquesta convocatòria amb Josep Miralles, futur bisbe de Mallorca també (Fiol i Tornila, 2020).

Arribats en aquest punt he de fer un petit incís. El 9 de febrer de 1891 va morir Mn. Matgí Vidal, canonge penitencier, i el 6 de març es va publicar la corresponent oposició. Els exercicis es desenvoluparen el mes de maig de 1891. La convocatòria de 1891 va estar envoltada d'un ambient negatiu i tens en l'esfera pública. El vicari general i provisor, Enric Reig i Casanova era el candidat del bisbe Jacint M. Cervera, però com afirma Pere Fullana: *[...] L'estratègia d'oposicions preparada pel bisbe Jacint Maria Cervera fracassà i la convocatòria provocà un gran interès a l'opinió pública illenca, amb un ressò i una ona expansiva altament negativa per al bisbe [...]* (Fullana Puigserver, 2015). En aquella convocatòria s'estava ponderant *[...] el pes dels diferents corrents a l'interior de l'Església mallorquina [...]* (Fullana Puigserver, 2015). Finalitzats els respectius exercicis, els divuit vots disponibles quedaren repartits així: *«[...] Del escrutinio resultó que el Dr. D. Enrique Reig había obtenido ocho votos; el Dr. D. Jaime Ferrer y Mir seis votos; y el Licenciado D. Juan Lladó y Amer cuatro votos»*²¹. Pere Joan Campins que també va participar a l'oposició no va aconseguir cap vot. Sense majoria absoluta es va procedir a una segona votació on va quedar palès que el bisbe

21 ACM. 01-10-ACA075: Actes capitulars 1886-1896, fs. 313r-315r.

Cervera no controlava la majoria de vots: Jaume Ferrer obtingué deu dels divuit vots i Enric Reig els vuit restants. Per tant, Jaume Ferrer va obtenir la Canongia Penitencier per majoria absoluta²².

Tota la polèmica generada en aquesta oposició amb la disputa Jaume Ferrer i Enric Reig va tenir la seva repercussió en l'oposició de Gabriel Llopart de 1894-1895. Enric Reig (futur bisbe de Barcelona, arquebisbe de València i cardenal i arquebisbe de Toledo) va aconseguir la prebenda el mes de febrer de 1895. Ni a les Actes capitulars ni al *Butlletí Oficial del Bisbat* es mencionen els noms dels opositors que es presentaren, ni tampoc s'explica la dinàmica de proves que es realitzaren, fet aquest extraordinari tenint en compte la minuciositat en la descripció de la documentació capitular. Pere Fullana ens apunta algunes claus de la convocatòria:

Com se suposa, el bisbe Cervera i el Capítol de la Seu havien pactat una terna que presentaren a la Casa Reial, perquè la designació d'aquella dignitat pertanyia, per torn, a la Corona.

[...] el bisbe Cervera i el seu entorn comptava amb un Capítol de Canonges de la Seu de Mallorca que majoritàriament no empatitzava amb el bisbe. Es tractava d'un col·lectiu dividit per motius polítics i de mentalitat, que el Bisbe no havia aconseguit guanyar-se, ni controlar. No obstant aquell ambient, la lògica i el sentit comú s'imposaren i Reig acabà incorporant-se al Capítol Catedralici [...]. (Fullana Puigserver, 2017)

En aquest oposició, per tant, hem de recórrer a documentació transversal procedent de l'hemeroteca de l'època per trobar informació sobre la convocatòria. L'11 de gener de 1895 començaren els exercicis literaris. Una notícia publicada a *La Almudaina* el 25 de gener ens permet constatar que al procés selectiu es presentaren Enric Reig, Josep Miralles, Gabriel Llopart i Pau Mir, malgrat que aquest darrer candidat va renunciar al dret de ser inclòs en el procés:

El tribunal encargado de censurar los ejercicios de oposición á la canongía vacante en nuestra catedral ha dado ya su veredicto aprobando los de todos los opositores con la censura de nemine discrepante y formando la terna que debe remitirse á S. M. en el orden siguiente:

Primer lugar: D. Enrique Reig, Provisor y Vicario general de esta diócesis.

Segundo lugar: D. José Miralles, fiscal eclesiástico de este obispado.

Tercer lugar: D. Gabriel Llopart catedrático de metafísica de este Seminario Conciliar.

El opositor D. Pablo Mir dirigió una comunicació al tribunal que manifesta-

22 ACM. 01-10-ACA075: Actes capitulars 1886-1896, fs. 313r-315r.

*ba que únicamente había practicado los ejercicios ad meritum y que por consiguiente renunciava el derecho de ser incluido en la terna.*²³

El 17 de febrer de 1895 Enric Reig fou nomenat canonge i el 22 va prendre possessió:

Convocados y congregados en la Sala Capitular bajo la presidencia del M. I. Sr. Deán, los M. Il. Sres. Arcipreste, Castell, Gamundí, Puig, Despuig, Doctoral, Lectoral, Santaella, Magistral, al objeto de celebrar círculo.

*Se leyó un oficio del Excmo. é Ilmo. Sr. Obispo, participando que S. M. el Rey D. Alfonso XIII y en su nombre la Reina Regente se había dignado nombrar Canónigo de esta Santa Iglesia al Dr. D. Enrique Reig y Casanova, puesto en el primer lugar de la terna formada por el Tribunal de oposiciones á la Canongía vacante por fallecimiento del M. I. Sr. D. Sebastián Gili. Se acuerdo que en seguida pasase la Corporación á felicitar al agraciado.*²⁴

4.2. Segona oposició (Mallorca, Canongia Magistral, 1898)

El 3 d'octubre de 1898 es presentaren els cinc opositors a la Canongia Magistral, vacant per la promoció de Pere Joan Campins com a bisbe de la Diòcesi: Llorenç Moyà Ferrer, Gabriel Llompart, Mateu Garau Estrany, Joan Verd Ramis i Bartomeu Pascual Marroig.²⁵

El 4 d'octubre es fixaren els exercicis. El dia 5 es publicava a *La Última hora* la següent notícia d'inici dels exercicis literaris:

En la Sta. Iglesia Catedral empezarán mañana á las diez las oposiciones para proveer la canongía magistral, que dejó vacante el M. I. Prelado de esta Diócesis D. Pedro Juan Campins.

Los señores que han presentado solicitudes son los siguientes: D. Lorenzo Moyá ecónomo de Porreras, D. Gabriel Llompart, catedrático de Teología, Don Mateo Garau, ecónomo de San Miguel, D. Juan Verd, Vicario de Sansellas y el licenciado D. Bartolomé Pascual, secretario de Cámara de esta Diócesis.

*Disertará mañana á las diez de la misma el Dr. Lorenzo Moyá, ecónomo de Porreras sobre el punto que le ha cabido en suerte, y le argüirán el Dr. Don Gabriel Llompart, catedrático de Teología y el Dr. D. Mateo Garau, ecónomo de San Miguel.*²⁶

El 7 d'octubre es seleccionaren els punts de l'oposició de Gabriel Llompart i el 8 es va realitzar la dissertació llatina. El futur bisbe de Mallorca va disser-

23 *La Almudaina*, 25 de gener de 1895, p. 3.

24 ACM. 01-10-ACA075: Actes capitulars 1886-1896, f. 471v.

25 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, f. 84r.

26 *La Última hora: periódico de información, literario y artístico*, any V, núm. 1707, 5 d'octubre de 1898, p. 2.

tar sobre *Christi una cum anima* i li argüiren Joan Verd i Bartomeu Pascual. El 17 d'octubre es fixaren els punts de l'oració castellana i el 18 va realitzar l'exercici. Gabriel Llompart va dissertar sobre *Dios hecho hombre y el Verbo hecho carne*.²⁷

La censura dels exercicis literaris es va efectuar dia 20 d'octubre i el 21 els escriptors realitzaren el recompte: Llorenç Moyà nou vots, Gabriel Llompart cinc i Mateu Garau tres. La majoria absoluta estava fixada en nou vots; per tant, Llorenç Moyà fou elegit canonge magistral.²⁸

4.3. Tercera oposició (Mallorca, Canongia Lectoral, 1899)

A partir de juny de 1899, Gabriel Llompart va participar en el tercer procés selectiu, en aquest cas a la Canongia Lectoral, vacant per la promoció de Macià Company a la dignitat de xantre. El 10 de juny es va fixar la data dels exercicis i es presentaren quatre opositors: repetiren Gabriel Llompart i Bartomeu Pascual Marroig. I també es va presentar Nadal Garau Estrany, germà de Mateu Garau Estrany i rector de Lluçmajor, i Francesc Pascual i Ramis, director del Col·legi de Manacor.²⁹ El 12 de juny va tenir lloc els punts de la dissertació llatina. Gabriel Llompart va seleccionar el primer punt (Isaïes: capítols 40, 41, 42 i 43).³⁰ La dissertació es va efectuar el 13 de juny i el 20 del mateix mes els punts de l'oració castellana: *Se picó tres veces en los Libros de los Cuatro Evangelios para dar puntos al Dr. D. Gabriel Llompart y Jaume sobre que pudiese fundar el sermón en Homilía que había de decir en castellano por espacio de una hora, el día siguiente [...]*.³¹ La homilia en castellà es va realitzar el 21 de juny i a partir del 23 la censura dels exercicis literaris.³² L'escrutini va tenir lloc el 26 de juny: Bartomeu Pascual Marroig va aconseguir deu vots i Gabriel Llompart Jaume set.³³ La prebenda l'obtindria el futur bisbe de Menorca, Bartomeu Pascual Marroig.

4.4. Quarta oposició (Mallorca, Canongia Doctoral, 1903)

Després d'aquests tres intents i d'aconseguir el títol de doctor en Dret Canònic al Seminari Central de València, Gabriel Llompart va provar novament sort, el

27 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, fs. 84v, 88v-89v, 94v i 96.

28 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, fs. 97v-98 i 99-100r.

29 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, f. 131.

30 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, fs. 132v-133r.

31 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, f. 138.

32 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, fs. 139v i 141v.

33 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, f. 142.

mes de març de 1903. El 30 de desembre de 1902 va morir el canonge Gaspar Vidal i Vidal i la seva plaça va quedar vacant. En aquest procés selectiu es presentaren quatre opositors: Gabriel Llompart, Nadal Garau que també repetia, Martín Torres natural d'Osca i Joan Garau.³⁴ A partir del 17 de març començaren els exercicis literaris. El futur bisbe va exposar la dissertació llatina (Llibre I, Títol VI, del cap. XIV al cap. LIV. Comença *Expensa necessaria* i finalitza *Duximus admistendam*) i el 28 del mateix mes va realitzar l'exercici jurídic en castellà.³⁵ El 30 de març es va procedir a la censura dels exercicis literaris i el 31 es va comunicar l'aprovació d'aquests per part dels quatre candidats. L'escrutini va quedar així:

[...] Ante los Escrutadores el Sr. Presidente contó las bolas que contenía la urna y se hallaron ser 15 número correspondiente al de los electores, juntamente con los tres del Sr. Obispo y el del Sr. Castell dado por su apoderado. El Sr. Presidente fué extrayendo de cada bola la cédula y leyó el nombre que llevaba impresa, repitiendo en alta voz la lectura de la misma cada uno de los escrutadores y tomando nota el Secretario. Del escrutinio resultó que el Dr. D. Gabriel Llompart había obtenido cuatro votos y el Lic. D. Nadal Garau once votos. Como once votos seran mayoría absoluta y no se ofreciese impedimento alguno canónico el M. I. Sr. Presidente declaro que quedava elegido canónicamente Canónico Doctoral de esta Santa Iglesia el Licenciado D. Nadal Garau y Estrany.³⁶

4.5. Cinquena oposició (Oriola, Canongia Doctoral, 1904-1905)

Després dels intents fallits a Mallorca, Gabriel Llompart es va traslladar a Oriola i va provar sort a les canongies catedralícies d'allà (cinquena i sisena oposició). Creim que fou decisiu per al trasllat de Gabriel Llompart a la seu oriolana la presència allà d'un altre mallorquí, Joan Maura i Gelabert, bisbe d'Oriola entre els anys 1886 i 1910 i antic professor de Llompart al Seminari Conciliar de Palma.³⁷ I a més, recordem que un germà de Joan Maura, Miquel Maura, va ser rector del Seminari Conciliar de Sant Pere i va coincidir amb Gabriel Llompart a l'Oratori Parve de Sant Felip Neri.

Segons llegim al *Butlletí Oficial del Bisbat* de l'any 1918 amb motiu de la presentació de Llompart com a bisbe de Tenerife:

En 17 de Enero de 1905, después de brillantes ejercicios, tomo posesión de la canonjía vacante en la Santa Iglesia Catedral de Orihuela; en 26 de Junio de 1909 fué elegido Canónico Penitenciario de la misma Iglesia, puesto que desempeñó

34 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, fs. 363v-364r.

35 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, fs. 367r i 372.

36 ACM. 01-10-ACA076: Actes capitulars 1897-1905, f. 374v.

37 A partir de 1874 Joan Maura va ser professor de Teologia Moral i de Teologia Dogmàtica, i de 1876 de Sagrada Escriptura una vegada aconseguida la Canongia Lectoral a la Catedral de Palma.

*con sumo acierto hasta el Agosto de 1915 [sic] en que fué nombrado, previas oposiciones, Canónigo de esta Iglesia Catedral de Mallorca ocupando la vacante habida por defunción del M. I. Sr. D. Mateo Rotger y Capllonch.*³⁸

La informació publicada al *Butlletí Oficial* presenta una petita inexactitud. L'accés a la prebenda de Mallorca no és de 1915 sinó d'agost de 1916.

Com dèiem, entre desembre de 1904 i gener de 1905 va guanyar una Canongia a Oriola vacant per defunció de Camilo González y Jover. Segons va publicar el diari local *La Comarca: Diario Independiente* el mes de maig de 1904: *A las 8 de la noche del día de ayer dejó de existir á la edad de 64 años, después de recibir los Santos Sacramentos y la bendición de Su Santidad, el M. I. Señor Dr. D. Camilo González y Jover, Canónigo de esta S. I. C. [...]*³⁹ El 6 de desembre de 1904 es publicava a la *Gaceta de Madrid* el nomenament de Llompart com a canonge d'Oriola, signat pel ministre de Gràcia i Justícia Joaquín Sánchez de Toca, ja que aquesta convocatòria corresponia per torn a la Corona:

De conformidad con lo dispuesto por el Real decreto concordado de 6 de Diciembre de 1888,

Vengo en nombrar para la Canonjía vacante en la Santa Iglesia Catedral de Orihuela, por defunción de D. Camilo González, al Presbítero Doctor D. Gabriel Llompart y Jaume, propuesto en primer lugar por el Tribunal de oposición.

*Dado en Palacio á cinco de Diciembre de mil novecientos cuatro.*⁴⁰

El 17 de gener de 1905 va prendre possessió de la plaça. Segons documentació procedent de l'Arxiu Capitular d'Oriola:

El Sr. Presidente manifesto se iba á proceder á la posesión del M. I. Sr. Dr. D. Gabriel Llompart Jaume de una Canongía vacante para la cual había sido nombrado por S. M. previa oposición. El Sr. Presidente llamó al Pertiguero á fin de que entrase en la Sala Capitular el Sr. Llompart quien lo verifico acompañado del Pertiguero, dos Acólitos, Maestro de Ceremonias y Sacristán Mayor, segun costumbre.

Hízole saber el Sr. Presidente el acuerdo del Ilmo. Cabildo de darle posesión de la Canongía con que había sido agraciado, pero que antes de proceder á ella debía prestar el juramento de costumbre el cual prestó de rodillas sobre alfombra y almoadon ante el Sr. Presidente, tacto pectore, more sacerdotali, haciendo la profesión de fé, y puestas las manos sobre el libro de los Evangelios que tenia el Sr. Presidente en las suyas.

38 BOOM, nº. 2, 16 de gener de 1918, p. 25.

39 *La Comarca: Diario Independiente*, any II, nº. 357, 13 de maig de 1904, p. 3.

40 *Gaceta de Madrid*, núm. 339, 6 de desembre de 1904, p. 772.

Acto continuo salió del Aula Capitular acompañado de los Clavero, Herrero, Penitenciario, y el Infrascripto Secretario Capitular, y se dirigieron al Coro, dándole posesión de la silla correspondiente; vueltos al Aula Capitular con el mismo acompañamiento, el Sr. Secretario manifesto, que el M. I. Sr. D. Gabriel Llompart había tomado quieta y pacífica posesión de la Canongía vacante por defunción del M. I. Sr. D. Camilo González que la obtenía, y haciéndole sentar el Sr. Presidente en el lado y lugar que le correspondía, propuso se pasase el correspondiente oficio al Prelado, y en caso de requerir el interesado testimonio o certificación del acto, se libre y así se acuerdo.

*Y no habiendo otro asunto de que tratar se levantó la sesión.*⁴¹

4.6. Sisena oposició (Oriola, Canongia Penitencier, 1909)

El 26 de juny de 1909 Gabriel Llompart va ser elegit canonge penitencier de la Catedral d'Oriola que havia quedat vacant per defunció del prevere Antonio Castillo Agustí. La documentació procedent de l'Arxiu Capitular d'Oriola ens detalla minuciosament com es va produir el procés electiu. M'excuso per l'extensió de la cita però crec és oportú reproduir-la íntegrament aquí:

[...] Siendo el objeto de este Cabildo según se expresa en la papeleta de convocación, elegir Canónigo Penitenciario, previa observación de las prácticas acostumbradas para estos casos, el Sr. Presidente mandó que entrase en la Sala Capitular el Primer Maestro de Ceremonias quien revestido para celebrar y precedido del Pertiguero, un acólito, y dos infantillos se dirigió al Altar de la Purísima en la cual celebró la Misa del Espíritu-Santo, concluida esta se retiró con su acompañamiento, y entonces de orden del Sr. Presidente entró un Sochantre acompañado de un Salmista los cuales entonaron y se cantó por todo el Capítulo el Himno Veni-Creator á cuya terminación fue dicha por el Sr. Presidente la oración correspondiente. Acto continuo el mismo Sr. rogó á los Sres. Capitulares que manifestasen si tenían algo que exponer respecto del acto á que se iba á proceder. A esta atenta invitación contestaron todos los Sres. Capitulares que nada que manifestar ni oponer: oída esta contestación el Sr. Presidente añadió que procedía que la comisión nombrada para los actos de oposición pasase á Palacio con el objeto de recibir los votos de S. S. I., precedidos del Pertiguero quien llevaba la urna, 2 acólitos de coro, 2º Maestro de Ceremonias, Sacristán Mayor, el M. I. Sr. Secretario Capitular con las cédulas y el oficio del Sr. Doctoral, se personaron en dicho Palacio Episcopal siendo recibidos por el Ilmo. y Rvdmo. Sr. Obispo en el salón de costumbre. El Presidente de la comisión expuso el objeto de la misma: el Sr. Secretario Capitular entregó á S. S. I. las indicadas cédulas en cada una de las cuales estaba escrito el nombre y apellido del Dr. D. Gabriel Llompart y á la vez otra en blanco; el Pertiguero colocó sobre la mesa del despacho la urna, y habiendo S. S. I. depositado sus votos en ella, el Sr. Secretario Capitular volvió á entregarla al Pertiguero que la había conducido, retirándose acto seguido la comisión, siendo acompañada por el Prelado hasta la ante-camara, y regresando

41 ACO. Actes capitulars any 1905, imatge 91.

en igual forma que había ido á Palacio volvió á la Sala Capitular, donde el Presidente de dicha comisión manifestó al Ilmo. Cabildo quedar cumplido el encargo que se le había conferido.

Colocada la urna en el altar de Sn. Agustín y al extremo opuesto de este altar un jarro de cobre se repartieron las cédulas en todo iguales á las que se habían entregado á S. S. I., á cada uno de los Sres. Capitulares por el Pertiguero, y saliendo este de la Sala Capitular se procedió á la elección en la forma siguiente. El Sr. Presidente desde su asiento se dirigió á la urna en la que colocó su voto y las restantes papeletas que le quedaron las depositó en el jarro de cobre, á continuación hizo lo mismo el Sr. Arcediano y así sucesivamente los demás Sres. Capitulares por orden de antigüedad. Emitido el último voto entró el Pertiguero y trasladando la urna á la mesa presidencial se retiró á seguida. El Sr. Arcipreste á cuyos lados se colocaron como escrutadores los Sres. Arcediano y Chantre sacó las papeletas de la urna á presencia del Sr. Secretario Capitular y contándolas resultaron catorce, después tomó una y con voz clara é inteligible leyó esta y así mismo todas las demás papeletas, pasando una por una á los Sres. escrutadores apareciendo en todas y cada una de ellas el nombre del Dr. D. Gabriel Llompart: en su consecuencia fue elegido canónicamente por unanimidad para la Canonjía Penitenciaria vacante en esta S. I. C. por defunción de su último poseedor, el M. I. Sr. D. Antonio Castillo Agustí y así lo proclamó el Sr. Arcipreste. Acto continuo fueron quemadas todas las papeletas en el brasero preparado al efecto, la comisión que antes había ido á recoger los votos de S. S. I. precedida del Pertiguero y acompañamiento antes mencionado se dirigió al Palacio Episcopal para dar cuenta al Ilmo. Prelado del resultado de la elección verificada permaneciendo mientras tanto el Ilmo. Cabildo en el Aula Capitular; luego que regresó dicha comisión expuso que había evacuado su cometido.

Se extendió y leyó por el Secretario Capitular el Oficio en el que por acuerdo del Ilmo. y Rvdmo. Sr. Obispo é Ilmo. Cabildo, participaba para su conocimiento y efectos al M. I. Sr. Dr. D. Gabriel Llompart haber sido elegido Canónigo Penitenciario de esta S. I. C. en la presente sesión; cerrado dicho oficio, puesta la dirección al interesado y sellado con el pequeño de este Cabildo Catedral, el Sr. Secretario lo entregó al Pertiguero para que pasase á la residencia de dicho Sr. y se lo entregase. Y no habiendo otro asunto de que tratar se levantó la sesión.⁴²

Entre els anys de 1905 a 1910 trobam documentació del futur bisbe de Mallorca com a secretari del Capítol d'Oriola, fixant edictes per a la provisió de beneficis vacants a la catedral de Burgos (11 de maig de 1905, 8 d'octubre de 1907, 8 de maig de 1908, 15 de maig de 1909 i 24 de novembre de 1910).⁴³

Al marge del càrrec de secretari capitular, l'estada de Llompart a Oriola es va perllongar uns onze anys y set mesos, desenvolupant altres càrrecs de rellevància a la Diòcesi,⁴⁴ a part de les tasques pròpies associades al seu canonicat:

42 ACO. Actes capitulars any 1909, imatges 175, 176 i 177.

43 AHCB. Lib. 150, fs. 144, 243, 343, 427 i 532.

44 Un resum d'aquests càrrecs el podem llegir a la biografia publicada amb motiu de la seva mort el 9 de desembre de 1928. BOOM, núm. 12, desembre de 1928, pp. 535-536.

-Jutge Delegat en el Procés sobre la fama de santedat, virtuts i miracles en general de la Causa de Beatificació i Canonització de la Venerable Serva de Déu Sor Joana Guillem.

-Censor i vocal del Consell de Vigilància sobre els errors del Modernisme religiós.

-Jutge i examinador prosinodal.

-Membre del tribunal qualificador en diverses oposicions a canongies.

4.7. Setena oposició (Mallorca, Canongia de Penitencier, 1916)

El 29 d'abril de 1916 va morir el canonge arxiver de la Seu de Mallorca, Mateu Rotger Capllonch i el 22 de maig es convocaren oposicions per cobrir la Canongia vacant. L'interès de Gabriel Llompart estava en la plaça de penitencier a Mallorca. A més, el 24 de gener de 1910 havia mort el bisbe Joan Maura a Oriola i, per tant, Gabriel Llompart va decidir presentar-s'hi a la convocatòria de Mallorca. El 12 de juny es va formar el tribunal d'oposició, i juntament amb Gabriel Llompart es va presentar el menorquí Mn. Miquel Alcover Castanyer.⁴⁵

El 30 d'agost de l'any 1916 es va resoldre la provisió de la plaça. L'adjudicació d'aquesta convocatòria corresponia per torn a la Corona:

Se entero el Cabildo de una instancia del M. I. Sr. D. Gabriel Llompart y Jaume, Penitenciario de Orihuela, pidiéndolo la posesión de la Canonjía de esta Catedral para la que fué nombrada por S. M. el Rey (q. D. g.) previas oposiciones, por resolución de 9 este mes y Real Cédula de 13 siguiente. Acompaña el titulo de colación y canónica institución recibido anteayer y el mandamiento de posesorio del Ilmo. Sr. Vicario Capitular.

Examinados los documentos, fueron hallados conforme y se acordó dar a dicho señor la posesión de la mencionada canonjía el próximo día 1º de Septiembre, después de los actos de coro de la mañana.⁴⁶

Efectivament, l'1 de setembre va prendre possessió, prèvia professió de fe i jurament d'ortodòxia, de la Canongia vacant per defunció de Mateu Rotger Capllonch i per la que havia estat nomenat per reial decret de dia 13 d'agost.⁴⁷ El 9 d'agost a la *Gaceta de Madrid* es publicava la següent notícia signada pel ministre de Gràcia i Justícia, Antonio Barroso y Castillo:

---

45 Els exercicis desenvolupats pels opositors figuren a ACM. «Theses de oposiciones a canongia», núm. CPS 18551, caixa 321, núm. 12, fs. 8 i 9.

46 ACM. 01-10-ACA078: Actes capitulars 1911-1917, f. 323.

47 ACM. 01-10-ACA078: Actes capitulars 1911-1917, f. 321r.

De conformidad con lo prevenido en el Real decreto concordado de 8 de Diciembre de 1888,

Vengo en nombrar, para la Canonjía vacante en la Santa Iglesia Catedral de Mallorca, por defunción de D. Mateo Rotger Capllonch, al Presbítero D. Gabriel Llompart Jaume, propuesto en primer lugar por el Tribunal de oposición.

*Dado en Palacio á ocho de Agosto de mil novecientos dieciséis.*⁴⁸

4.8. L'accés al canonicat en perspectiva prosopogràfica

Finalment, per concloure amb aquest apartat i novament en perspectiva prosopogràfica, l'accés a una prebenda catedralícia ens proporciona informació rellevant sobre el comportament de la jerarquia eclesiàstica mallorquina del segle XIX i XX. Per exemple, si agafam com a referència els bisbes de Mallorca nascuts a l'illa en època contemporània i que desenvoluparen càrrecs a la catedral, tenim la següent taula sobre l'edat d'accés al canonicat:

NOM	NAIXEMENT	NOMENAMENT	EDAT D'ACCÉS
Nadal Crespí, Bernat	05/04/1746	17/07/1787	41 anys, 3 mesos i 12 dies
Salvà Munar, Miquel	04/01/1792	----	----
Jaume Garau, Mateu	31/08/1811	18/08/1852	40 anys, 11 mesos i 16 dies
Campins Barceló, Pere Joan	14/01/1859	11/08/1893	34 anys, 6 mesos i 26 dies
Llompart Jaume, Gabriel	19/11/1862	17/01/1905	42 anys, 1 mes i 27 dies
Miralles Sbert, Josep	14/09/1860	24/04/1896	35 anys, 7 mesos i 10 dies
Font: Elaboració pròpia			

Taula 4. Edat d'accés al canonicat dels preveres mallorquins bisbes de Mallorca en època contemporània.⁴⁹

Gabriel Llompart presenta una edat d'accés (42 anys) en la línia de la mitjana dels preveres de Mallorca que ocuparen posteriorment la cúspide de la Diòcesi de Mallorca (38,4 anys); edat propera a la que era considerava l'edat de maduresa vital.

⁴⁸ *Gaceta de Madrid*, núm. 222, 9 d'agost de 1916, p. 282.

⁴⁹ L'únic prelat que queda al marge d'aquesta relació és l'algaidí Miquel Salvà Munar. Dins el seu extens currículum previ al nomenament episcopal no figura cap càrrec capitular. De fet l'accés al Capítol Catedral no va formar part de les seves aspiracions professionals.

La durada del canonicat esdevé aquí també una variable que aporta informació significativa:

NOM	DATA D'ACCÉS	FINALITZACIÓ	DURADA
Nadal Crespi, Bernat	17/07/1787	12/09/1794	7 anys, 1 mes i 23 dies
Salvà Munar, Miquel	----	----	----
Jaume Garau, Mateu	18/08/1852	21/12/1857	5 anys, 4 mesos i 3 dies
Campins Barceló, Pere Joan	11/08/1893	21/04/1898	4 anys, 8 mesos i 10 dies
Llompарт Jaume, Gabriel	17/01/1905	17/05/1918	13 anys i 4 mesos
Miralles Sbert, Josep	24/04/1896	28/05/1914	18 anys, 1 mes i 4 dies
Font: elaboració pròpia.			

Taula 5. Durada del canonicat dels preveres mallorquins bisbes de Mallorca en època contemporània.

Del quadre anterior resulta interessant la durada del canonicat de Gabriel Llompарт, tretze anys i quatre mesos, extensa en el temps, si tenim en compte que es va presentar a un total de set processos selectius i que va ocupar càrrecs a Mallorca i Oriola.

L'accés a les prebendes catedralícies permetia desenvolupar altres càrrecs *a priori* «menors» o «secundaris» però *de facto* molt rellevants dins l'organigrama de la Catedral. De fet molt d'aquests càrrecs han assolit gran rellevància i figuren en l'actualitat com a peces importants dels organigrames catedralícies, com per exemple: el fabriquer, el secretari capitular, el depositari, l'arxiver, el prefecte de música sacra o el prefecte de sagrada litúrgia.

Ja he donat algunes pinzellades dels càrrecs que Gabriel Llompарт va desenvolupar a Oriola. Durant l'estada a la Catedral de Mallorca, Llompарт va executar el canonicat durant un breu període de temps: un any, vuit mesos i setze dies. Durant aquest període es va dedicar a les tasques associades al càrrec de penitencier i el desenvolupament d'altres càrrecs menors fou testimonial. En dues ocasions fou elegit suplent del depositari: el 19 de desembre de 1916 i el 21 de desembre de 1917.⁵⁰

50 ACM. 01-10-ACA078: Actes capitulars 1911-1917, fs. 348v-349r i 412.

5. CONSIDERACIONS FINALS

Gabriel Llompart Jaume presenta un currículum professional previ al primer nomenament episcopal molt en consonància amb els perfils dels preveres espanyols del segle XIX amb càrrec pontifical. Una vegada aconseguida la titulació universitària, les sortides professionals predominants dels preveres eren la docència al Seminari, la cura directa d'ànimes mitjançant el desenvolupament d'una rectoria, l'administració i burocràcia diocesana i l'accés al Capítol Catedralici. Dins aquesta panoràmica, Gabriel Llompart sempre va mostrar una inclinació clara cap a la darrera d'aquestes sortides. A més, la seva persistència i perseverança és un bon exemple que, per a al futur bisbe, l'accés al Capítol Catedral formava part d'una trajectòria professional planificada i preconcebuda.

En primer lloc, la formació majoritària en Sagrada Teologia i Dret Canònic predisposava als preveres de l'època a l'ocupació d'un càrrec capitular, això és evident. La importància dins d'aquest organigrama de doctorals i penitenciaris ens mostra una concepció penalista de la fe fortament arrelada dins la societat de l'època, i per tant, una Església condicionada permanentment pels litigis i que per tant demanava perfils professionals en aquesta direcció.

I en segon lloc, el Concordat de 1851 va significar l'apuntament de la importància de les canongies catedrals dins l'estructura eclesiàstica de les diòcesis. A l'article 15 quedava fixat que:

Siendo los cabildos catedrales el senado y consejo de los muy reverendos arzobispos y reverendos obispos, serán consultados por estos para oír su dictamen o para obtener su consentimiento, en los términos en que, atendida la variedad de los negocios y de los casos, está prevenido por el Derecho Canónico, y especialmente por el sagrado Concilio de Trento. Cesará, por consiguiente, desde luego toda inmunidad, exención, privilegio, uso o abuso que de cualquier modo se haya introducido en las diferentes iglesias de España en favor de los mismos cabildos, con perjuicio de la autoridad ordinaria de los preladados.

Per tant, les canongies esdevingueren en portes d'accés per al desenvolupament posterior de càrrecs de més importància: el de màxim responsable de la diòcesi. Si realitzam una breu panoràmica dels bisbes mallorquins que finalment arribaren al càrrec de bisbe de Mallorca durant el segle XIX i primera meitat del XX; dels sis bisbes, cinc (Bernat Nadal, Mateu Jaume, Pere Joan Campins, Gabriel Llompart i Josep Miralles) ocuparen prèviament un càrrec capitular i només un (Miquel Salvà Munar) no es va sentir seduït professionalment per les dignitats catedralícies.

REFERÈNCIES

Beltran Cortès A., Cortés i Forteza, S. 2015. El pontificado del bisbe Gabriel Llompart i Jaume a la diòcesi de Girona. *Jornades d'Estudis Locals d'Inca* 16: 41-46.

Berzal de la Rosa, E. 2004. Biografía y prosopografía en la historia de la Iglesia española contemporánea. A: Pellistrandi, B. (ed.). *L'histoire religieuse en France et en Espagne: colloque international* (Casa de Velázquez, 2-5 abril 2001). Casa Velázquez: Madrid: 137-172.

Cortés i Forteza, S. 2000. Gabriel Llompart i Jaume, un inquer del segle xx. *Jornades d'Estudis Locals d'Inca* 5: 153-157.

Cuenca Toribio, J. M. 1986. *Sociología del episcopado español e hispanoamericano*. Ediciones Pegaso: Madrid.

Ferrer Torrens, A. 2016. Gabriel Torrens Llompart, de la carrera militar a la sublevació. *Jornades d'Estudis Locals d'Inca* 17: 211-227.

Fiol i Tornila, P. 2020. El pontificat mallorquí del bisbe Gabriel Llompart i Jaume (1925-1928). *Jornades d'Estudis Locals d'Inca* 20: 179-204.

Fiol i Tornila, P. 2022. Biografia de Mn. Pere Josep Llompart i Campins. *Inca* 03.09.1807-20.02.1893. *Jornades d'Estudis Locals d'Inca* 23: 89-114.

Fullana Puigserver, P. 2015. *El bisbe arquitecte: Pere Joan Campins i Barceló (1859-1915)*. Capítol Catedral de Mallorca: Palma.

Fullana Puigserver, P. 2017. Enric Reig i Casanova: L'etapa mallorquina i Les Germanes de La Puresa de Maria. A: *El Cardenal Reig i Casanova (1859-1927)*. Home d'acció pastoral i cívica. Facultad de Teología: València: 65-112.

Gracia Rivas, M. 2020. *Diccionario de términos religiosos*, vol. 1. Centro de Estudios Borjanos, Institución Fernando el Católico: Borja.

REFERÈNCIES ARXIVÍSTIQUES

ACM: Arxiu Capitular de Mallorca.

ACO: Arxiu Capitular d'Oriola.

ADM: Arxiu Diocesà de Mallorca.

AHCB: Arxiu Històric Catedral de Burgos.

AMI: Arxiu Municipal d'Inca.

AOSFN: Arxiu de l'Oratori de Sant Felip Neri.

APSMMI: Arxiu Parroquial de Santa Maria La Major d'Inca.

BOOM: *Boletín Oficial del Obispado de Mallorca*.

CETEM: Centre d'Estudis Teològics de Mallorca.